

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І
ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
з дисципліни**

«МІКРОЕКОНОМІКА»

*(для слухачів другої вищої освіти
спеціальностей 7.03050901 «Облік і аудит» і
7.03050401 «Економіка підприємства»)*

**Харків
ХНАМГ
2012**

Методичні вказівки для проведення практичних занять, самостійної роботи і виконання контрольної роботи з дисципліни «МІКРОЕКОНОМІКА» (для слухачів другої вищої освіти спеціальностей 7.03050901 «Облік і аудит» і 7.03050401 «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: С. Б. Тимофієва, І. А. Островський. – Х.: ХНАМГ, 2012 - 52 с.

Укладачі: С. Б. Тимофієва
І. А. Островський

Рецензент: доц., к.е.н. Т. А. Пушкар

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол №5 від 07.12.2011 р.

Зміст

	Сторінки
Вступ.....	4
1 Плани практичних занять за змістовими модулями й темами.....	5
2 Матеріали для організації самостійної роботи студентів.....	9
2.1 Контрольні запитання і завдання.....	9
2.2 Тестові завдання.....	12
2.3 Типові задачі та їх розв'язання.....	28
3 Завдання контрольних робіт за варіантами.....	33
4 Екзаменаційні питання	46
5 Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань студентів...	48
Список джерел.....	51

ВСТУП

Мікроекономіка належить до дисциплін, які покликані забезпечити фундаментальну економічну підготовку майбутніх спеціалістів за напрямками підготовки 7.03050401 «Економіка підприємства» і 7.03050901 «Облік і аудит».

Завдання дисципліни «Мікроекономіка» -- надання знань про базові положення мікроекономічної теорії; прищеплення навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу; підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.

Метою цих методичних вказівок є допомога слухачам у вивченні теоретичних аспектів змістових модулів, виконанні тестових завдань, розв'язанні задач і ситуацій. Виконуючи практичну частину змістових модулів, яка передбачає розв'язання задач і виконання тестових завдань з відповідними (логічними, аналітичними, графічними) поясненнями, слухач отримає певні навички практичного використання набутих теоретичних знань.

Виходячи з кредитно-модульної системи організації навчального процесу, всі теми зведені в два змістові модулі (далі ЗМ). У першому розділі методичних вказівок представлені Плани практичних занять за змістовими модулями й темами, які включають теоретичну і практичну частини, питання для самопідготовки. У наступних розділах розглядаються типові задачі та їх розв'язання, тестові завдання, порядок і критерії оцінювання знань, навичок та вмінь студентів. В останньому розділі визначені завдання контрольних робіт за варіантами.

Наведений у методичних вказівках комплекс тестових завдань, задач, ситуацій сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу; передбачає можливість слухачам самостійно опрацювати навчальний матеріал і самостійно оцінювати свій рівень знань.

1 ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ Й ТЕМАМИ

ЗМ 1.1 Теорія поведінки споживача. Попит і пропонування, їх взаємодія та концепція еластичності

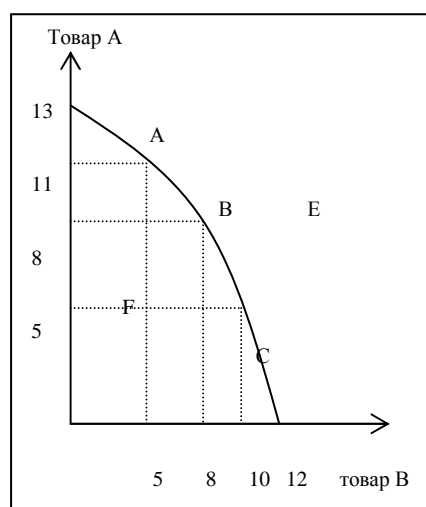
Теми:

- 1.1.1 Предмет і метод мікроекономіки.
- 1.1.2 Теорія граничної корисності та поведінка споживача.
- 1.1.3 Ординалістська теорія поведінки споживача.
- 1.1.4 Аналіз поведінки споживача.
- 1.1.5 Попит та пропонування, їх взаємодія.

Питання для обговорення на практичних заняттях

1. Предмет і функції мікроекономіки. Проблема обмеженості економічних ресурсів, крива виробничих можливостей, її сутність і побудова. Методологічні засади й принципи мікроекономіки.
2. Свобода вибору й суверенітет споживача. Поняття корисності. Загальна і гранична корисність, їх графічний аналіз. Закон спадної граничної корисності. Теорія поведінки споживача: кардиналістський і ординалістський підходи.
3. Реакція споживача на зміни доходу і цін (аналіз ліній «дохід – споживання» і «ціна – споживання». Криві Енгеля. Ефект доходу і ефект заміщення. Парадокс Гіффена.
4. Попит і пропозиція: суть, функції, закони й фактори пропозиції. Ринкова рівновага і проблема її сталості.
5. Еластичність попиту і пропозиції, їх чинники, ступені та коефіцієнти. Економічні чинники, що визначають пріоритети виробників. Мікроекономічна модель підприємства.

Практична частина

Задача 1. Крива виробничих можливостей (КВМ) характеризує максимально можливі обсяги виробництва товарів А і В при повному використанні економічних ресурсів. Якими будуть витрати втрачених можливостей при виробництві 11 одиниць товару А і 5 одиниць товару В. Що можна сказати про КВМ й про виробництво, що відповідає точкам Е, F?

Задача 2. Припустимо, що споживач має фіксований дохід 28 грн. Він купує два товари (товар А та В), ціни яких відповідно $P_A = 2$ грн., $P_B = 4$ грн.

Визначити рівноважний набір товарів А й В, використовуючи дані про граничну корисність товарів, які наведені у таблиці.

Одиниць товару А	1	2	3	4	5	6	7
MU_A (ютілей)	10	8	7	6	5	4	3
Одиниць товару В	1	2	3	4	5	6	7
MU_B (ютілей)	28	24	20	16	12	8	4

Задача 3. На основі даних таблиці визначити загальну корисність. Побудувати графіки TU і MU.

Одиниць товару	1	2	3	4	5	6	7
MU (ютілей)	12	10	8	6	2	0	-5

Задача 4 Припустимо, що дані таблиці характеризують криву байдужості споживача. Зобразіть криву байдужості, виходячи з того, що ціни товарів А та В становлять відповідно 1,5 і 1 грн., а споживач має намір витратити 24 грн. Додайте до графіка відповідну бюджетну лінію. В якій комбінації споживач придбає товари А і В?

Одиниць товару А	16	12	8	4
Одиниць товару В	6	8	12	24

Задача 5. Попит і пропозицію подано у вигляді функцій:

$Q_D = 8 - p$; $Q_S = 2p - 5$, де Q_D – обсяг попиту, Q_S – обсяг пропозиції, p – ціна товару. Визначити рівноважну ціну й рівноважний обсяг продажу. Припустимо, що на даний товар введено потоварний податок, який сплачує виробник у розмірі 0,82 гр. од. Визначити рівноважну ціну; ціну брутто й нетто; загальну суму податків, частку виробника й споживача в ній.

Задача 6. Попит і пропозиція на ринку певного товару представлені функціонально: $Q_D = 600 - 2p$, $Q_S = 300 + 4p$. Визначити точку рівноваги на ринку. Як зміниться ситуація на ринку, якщо буде встановлена фіксована ціна: а) $p_1 = 10$; б) $p_2 = 60$. Дайте аналітичне й графічне пояснення.

Задача 7. Функція попиту має вигляд: $Q_D = 7 - p$, а функція пропозиції:

$Q_S = p - 1$. Визначити рівноважну ціну й обсяг виробництва. Державою встановлено дотацію на виробництво даного товару в розмірі 2 гр. од. на кожен вироблений одиницю товару. Визначити точку рівноваги й загальну суму дотацій.

Задача 8. Попит певного товару задано у вигляді функції: $Q_D = 6 + 2p$, де

Q_D – величина попиту, p – ціна товару. Визначити коефіцієнт еластичності попиту миттєвий і середній (дуговий), якщо $P_1 = 35$ гр. од., $P_2 = 45$ гр. од. Від чого залежить еластичність попиту?

Задача 8. Індивідуальний попит трьох споживачів задано функціонально:

$Q_D^A = 5 - 0,1p$, $Q_D^B = 4 - 0,1p$, $Q_D^C = 3 - 0,1p$, де Q_D - обсяг попиту кожного з споживачів, p – ціна товару. Визначити ринковий попит: аналітично, таблично,

графічно.

Задача 5. Визначте коефіцієнт еластичності попиту за доходом, зробіть висновки про якість товару.

Варіант	Величина попиту, Шт.	Дохід споживача, гр. од.
1	560	1400
	420	1100
2	75	2800
	45	3200

ЗМ 1.2 Теорія виробництва. Ринки товарів і факторів виробництва

Теми:

- 1.2.1 Мікроекономічна модель підприємства.
- 1.2.2 Витрати і результати виробництва.
- 1.2.3 Ринок досконалої конкуренції.
- 1.2.4 Монопольний ринок.
- 1.2.5 Олігополія та монополістична конкуренція.
- 1.2.6 Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці.
- 1.2.7 Ринок капіталу.

Питання для обговорення на практичних заняттях

1. Фірма як суб'єкт ринкових відносин. Поняття і параметри виробничої функції, її ізокванта та ізокоста. Динаміка загального, середнього і граничного продуктів для виробничої функції з одним змінним ресурсом.
2. Сутність і структура економічних і бухгалтерських витрат. Витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах.
3. Класифікація ринкових структур. Характеристика ринку чистої конкуренції. Рівновага конкурентної фірми в коротко- і довгостроковому періодах.
4. Модель «чистої» монополії у коротко- і довгостроковому періодах. Цінова дискримінація, її умови та види.
5. Олігополія: сутність і основні ознаки. Основні моделі олігопольної поведінки. Сутність і основні риси монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція в коротко- і довгостроковому періодах.
6. Попит на ресурси, його похідний характер. Основне правило визначення попиту на ресурси. Попит, пропозиція і ціноутворення на ринку праці. Визначення заробітної плати.
7. Ринок капіталу. Економічні чинники, що визначають пріоритети власників фінансових ресурсів та цінних паперів. Дисконтування. Ринок природних ресурсів. Економічна рента. Ціна землі.
8. Засади загальної рівноваги. Діаграма Еджуорта. Теорія загальної рівноваги й політика добробуту. Критерії та оптимум Парето. Інші критерії оцінки

добробуту. Зовнішні ефекти: сутність, форми прояву, методи корекції. Суспільні блага і ефективність.

Практична частина

Задача 1. Обчислити розмір середнього і граничного продукту фірми, використавши дані таблиці.

Кількість працівників	Сукупний продукт
1	30
2	70
3	100
4	120
5	130

Коли починає діяти в даному випадку спадна економія від масштабу?

Задача 2. Фірма виплачує 200 тис. гр. од. на місяць за оренду обладнання і 100 тис. гр. од. заробітної плати, при цьому вона використовує таку кількість праці й капіталу, що їх граничні продукти відповідно дорівнюють 0,5 та 1. Чи використовує фірма оптимальне поєднання факторів виробництва з точки зору максимізації прибутку?

Задача 3. Фірма має постійні витрати в сумі 50 гр. од. Дані про змінні витрати у короткостроковому періоді подані в таблиці. Визначити загальні, середні й граничні витрати. Побудувати графіки TC, FC, VC, ATC, MC.

Обсяг виробництва	0	1	2	3	4	5	6
Змінні витрати	0	40	70	95	130	185	275

Задача 4. Функція загальних витрат конкурентної фірми має вигляд: $TC = 5Q + 0,25Q^2$. Визначити точку рівноваги фірми й максимальний прибуток за умов досконалої конкуренції, якщо ціна становить 80 гр. од.

Задача 5. Функція загальних витрат фірми-монополіста має вигляд: $TC = 5Q + 0,25Q^2$. Визначити точку рівноваги фірми-монополіста, якщо лінію попиту задано функціонально $Q_d = 160 - p$.

Задача 6. Для певної галузі індекс Херфіндаля-Хіршмана дорівнює 1700. Дві фірми, частки продажу яких становлять 20 і 10 %, мають намір об'єднатися. Встановити значення індексу після злиття цих фірм, якщо інших змін у галузі не передбачається.

Задача 7. Фірма діє на ринку монополістичної конкуренції. Граничний дохід фірми заданий формулою: $MR = 20 - 2Q$, а її граничні витрати в довгостроковому періоді (на зростаючому відрізку) – формулою $MC = 3Q - 10$. Якщо мінімальне значення довгострокових середніх витрат (LAC) дорівнює 11, то який надлишок виробничих потужностей у цієї фірми?

Задача 8. Попит на працю подано у вигляді функції: $L = 10 - 0,2W$, де L –

чисельність зайнятих робітників, W – погодинна заробітна плата. Пропонують свою працю 7 осіб. Двоє з них готові працювати при оплаті 40 гр. од./год., ще двоє – 25 гр. од. /год. Визначити: 1) Скільки робітників буде прийнято і за яким рівнем оплати? 2) Якщо держава законодавчо встановить мінімальний рівень оплати 40 гр. од. / год., скільки робітників буде прийнято в цьому випадку?

Задача 9. Домогосподарка вирішує питання: зберігати далі чи витратити свої заощадження у розмірі 350 гр. од. Якщо вкласти гроші в банк, то через рік можна отримати 392 гр. од. Інфляція становить 14 % річних. Чому будуть дорівнювати номінальна і реальна процентні ставки?

Задача 10. На околиці мешкають дві родини. Попит першої родини на освітлення околиці $QD_1 = 10 - p$, а попит другої – $QD_2 = 10 - 2p$. Граничні витрати на виробництво електроенергії становлять 5 грошових одиниць.

Визначити:

1. Функцію попиту на освітлення околиці.
2. Суспільно оптимальний обсяг освітлення околиці.

2 МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

2.1 КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

ЗМ 1.1 Теорія поведінки споживача. Попит і пропонування, їх взаємодія та концепція еластичності

1. Попит: поняття, фактори, закон. Крива попиту та вплив на неї цінових та нецінових факторів.
2. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага, її сталість, фактори порушення та механізм відновлення.
3. Поняття еластичності попиту і пропозиції.
4. Чим зумовлюються напрям і нахил графічних кривих ринкового попиту та ринкової пропозиції?
5. Дайте логічне й графічне пояснення впливу цінових та нецінових факторів на попит і його обсяг.
6. Визначте поняття «пропозиція».
7. Поясніть дію закону пропозиції. Які фактори впливають на зміну пропозиції і зміну величини пропозиції?
8. У чому полягає проблема сталості ринкової рівноваги?
9. Поясніть вплив на стан рівноваги введення податків, дотацій. Дайте графічне й аналітичне пояснення.
10. Еластичність попиту. Фактори й ступені еластичності попиту.
11. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною.
12. Еластичність попиту за доходом, її коефіцієнт.
13. Перехресна еластичність попиту, методика її розрахунку і значення.
14. Методика визначення ринкового попиту (аналітично, графічно, таблично).
15. Які фактори впливають на пропозицію та на її величину? Поясніть їх дію

логічно й графічно.

16. Еластичність пропозиції: поняття та фактори.
17. Що являє собою ринкова пропозиція? Які способи й методика її визначення?
18. Використання еластичності пропозиції товаровиробниками.
19. Домогосподарства як сфера споживання. Взаємозв'язок потреб і споживання.
20. Теорія поведінки споживача: кардиналістський та ординалістський підходи.
21. Раціональний споживчий вибір та формування ринкового попиту.
22. У чому полягає суверенітет споживача? Назвіть умови його реалізації.
23. Чи можна обмежити свободу вибору споживача? Мотиви й наслідки таких обмежень.
24. Що таке корисність? Чи можна її виміряти?
25. Що являє собою функція корисності? Які її властивості?
26. Поясніть закон попиту за допомогою принципу спадної граничної корисності.
27. Закони Госсена, їх використання в теорії споживчої поведінки.
28. Які припущення використовуються в теорії споживання?
29. Поясніть дію ефектів «сноба», «юрби», «Веблена».
30. Що являє собою рівноважний споживчий вибір?
31. Поясніть сутність кількісного підходу до визначення рівноваги споживача.

ЗМ 1.2 Теорія виробництва. Ринки товарів і факторів виробництва

1. Що являють собою прямі й непрямі витрати?
2. Альтернативні витрати, їх структура.
3. Економічні та бухгалтерські витрати.
4. Графічно проаналізуйте загальні, постійні, змінні та граничні витрати.
5. Охарактеризуйте функцію витрат.
6. Поясніть рівновагу виробника, її умови.
7. Проаналізуйте витрати виробництва у довгостроковому періоді.
8. У чому полягають залежність і зв'язок між динамікою короткострокових та довгострокових витрат виробництва?
9. Що таке ринкова структура? Які підходи існують для класифікації ринкових структур?
10. Основні риси досконалої конкуренції.
11. У чому розбіжність понять «конкуренція» і «суперництво»?
12. Який вигляд мають графік попиту конкурентної фірми та графік ринкового попиту за умов досконалої конкуренції?
13. Середня, гранична, загальна виручка. Графічне зображення залежності між TR, AR, MR.
14. Способи визначення рівня виробництва, за яким фірма отримує максимальний прибуток.
15. Умови довгострокової рівноваги конкурентної фірми.
16. Співвідношення чистої конкуренції і економічної ефективності.
17. Основні ознаки чистої монополії. Різновиди монополій. Особливості

поведінки реальних монополій.

18. Аналіз поведінки фірми-монополіста в короткостроковому періоді.
19. Що дозволяє фірмі-монополісту маніпулювати цінами й обсягом продажу? Для чого вона це робить?
20. Якщо монополіст не отримує прибутку в короткостроковому періоді, у чому полягають його дії?
21. Оптимум монополій в довгостроковому періоді (три варіанти).
22. Чому за умов монополії ринкові сили не примушують фірму – виробника вести виробництво з мінімальними довгостроковими витратами, як це мало місце за досконалої конкуренції?
23. Чого коштує споживачеві монопольний ринок?
24. Цінова дискримінація. Основні умови для її здійснення та види.
25. Які моделі поведінки монополії наближені до дійсності?
26. Хто здійснив першу спробу створити теорію олігополії? У чому її суть?
27. Основні ознаки і риси олігополістичного ринку.
28. Індекс ринкової концентрації, його використання в теорії олігополії.
29. Охарактеризуйте олігополію з урахуванням ринкової поведінки (провідні фірми, обмежені олігополії).
30. Сутність теорії «ламаной» кривої попиту.
31. Проаналізуйте форми олігопольної поведінки: лідерство в цінах, таємна змова, теорія ігор.
32. Модель цінової поведінки олігополії за принципом «витрати плюс».
33. Економічні наслідки олігополії.
34. Що таке диференціація продукту за умов монополістичної конкуренції?
35. Визначте фактори диференціації продукту.
36. Поясніть механізм визначення фірмою оптимального розміру виробництва на ринку монополістичної конкуренції у короткостроковому періоді.
37. Як поводить себе фірма на ринку монополістичної конкуренції за умов довгострокового періоду?
38. Охарактеризуйте стан стійкої довгострокової рівноваги при монополістичній конкуренції.
39. Поясніть наслідки, що випливають з розбіжності точки довгострокової рівноваги з точкою мінімуму середніх витрат.
40. Що являє собою ринок факторів виробництва?
41. Чому попит на ресурси є похідним?
42. Визначити та пояснити основне правило визначення попиту на фактори виробництва.
43. Що означає рівняння $MRP = MRC$? У чому його схожість з рівнянням $MR = MC$?
44. Зміна у попиті на ресурси, що її викликає? Еластичність попиту на ресурси.
45. Яке співвідношення ресурсів є оптимальним?
46. Праця як фактор виробництва, її мобільність.
47. Заробітна плата. Диференціація на ринку праці.
48. Значення інвестицій у людський капітал.
49. Умови функціонування ринку капіталів.
50. Номінальний, реальний позиковий процент. Що визначає його норму?

51. Ефекти зміни доходу й заміщення в результаті зміни ставки позикового процента.
52. Альтернативні варіанти використання землі. Попит і пропозиція землі.
53. Чим для суспільства є рента «надлишком» чи «витратами»?
54. Сформулюйте правило мінімізації витрат і максимізації прибутку.
55. Що таке зовнішні ефекти і зовнішні витрати? Поясніть їх дію.
56. Суспільні блага. У чому полягає їх особливість та невиключеність?
57. Визначить сутність понять «соціальний вигравш», «соціальні витрати».
58. Адміністративне і податкове регулювання зовнішніх ефектів.

2.2 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

ЗМ 1.1 Теорія поведінки споживача. Попит і пропонування, їх взаємодія та концепція еластичності

I. Чи правильні наступні твердження ?

1. Щоб теорія мала практичне застосування, її потрібно підтверджуватись у кожному конкретному випадку.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
2. Нормативна економіка орієнтована на аналіз питання «як має бути», а не на констатацію «як є».

А. Так	Б. Ні
--------	-------
3. Криві байдужості ніколи не перетинаються.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
4. Гранична корисність – це зміна загальної корисності, яка викликана споживанням додаткової одиниці блага.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
5. Нахил кривої байдужості вимірює відносну граничну корисність двох товарів.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
6. Нахил бюджетної лінії залежить від співвідношення цін двох товарів.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
7. Ефект заміни при зростанні ціни на товар призводить до зменшення попиту на цей товар.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
8. Лінія «дохід—споживання» нахилена догори праворуч, якщо обидва товари є нормальними.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
9. Загальна корисність збільшується при зростанні рівня споживання.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
10. Бюджетна лінія зсувається праворуч і займає положення, паралельне вихідному, якщо дохід споживача зростає.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
11. Крива попиту при підвищенні ціни товару зсувається ліворуч.

А. Так	Б. Ні
--------	-------
12. Зсув кривої пропозиції праворуч означає, що виробники пропонують більшу

кількість продукту за кожним рівнем цін.

А. Так

Б. Ні

13. Точка одиничної еластичності попиту знаходиться на середині лінії попиту.

А. Так

Б. Ні

14. Крива абсолютно нееластичного попиту є вертикальною.

А. Так

Б. Ні

15. Чим менше заміників має продукт, тим більш еластичним є попит на нього.

А. Так

Б. Ні

16. Крива попиту показує, що при зниженні ціни обсяг попиту зростає.

А. Так

Б. Ні

II. Оберіть правильну відповідь

1. *Загальна корисність зростає тільки у випадку, якщо гранична корисність:*

А. Зменшується.

Б. Збільшується

В. Є величиною додатною.

Г. Збільшується низькими темпами.

2. *Нахил бюджетної лінії відображає:*

А. Кількість одного блага, яку споживач згоден поміняти на таку ж кількість іншого блага, щоб залишитися на тому ж рівні добробуту.

Б. Межі можливого споживання двох благ при певних цінах на них.

В. Співвідношення цін двох благ.

Г. Підвищення граничної норми заміщення одного блага іншим.

3. *Для товару Гіффена:*

А. Ефект заміщення більший за ефект доходу.

Б. Ефект заміщення менший за ефект доходу.

В. Обсяг споживання зростає зі збільшенням доходу.

Г. Лінія попиту має від'ємний нахил.

4. *Збільшення доходу споживача графічно відображається у:*

А. Зміні нахилу бюджетної лінії.

Б. Паралельному зсуві бюджетної лінії праворуч.

В. Паралельному зсуві бюджетної лінії ліворуч.

Г. Зменшенні нахилу бюджетної лінії.

Д. Збільшенні нахилу бюджетної лінії.

5. *Положення та нахил кривої байдужості для певного споживача пояснюється:*

А. Його перевагами й розміром доходу.

Б. Тільки цінами товарів, що він купує.

В. Перевагами, величиною доходу та цінами товарів, що він купує.

Г. Перевагами споживача.

Д. Цінами товарів, що він купує.

6. *Закон пропозиції, якщо ціни зростають, а інші умови не змінюються, виявляються:*

А. У зростанні пропозиції.

Б. У зниженні пропозиції.

В. У зростанні обсягу пропозиції.

Г. У зниженні обсягу пропозиції.

7. *Еластичність попиту за доходом залежить від:*

А. Ціни товару.

Б. Смаків споживача.

В. Рівня грошового доходу споживача.

Г. Пропозиції певного товару.

8. *Коефіцієнт цінової еластичності попиту показує:*

А. Реакцію покупця на зміну ціни.

Б. Ступінь зміщення кривої попиту внаслідок зміни доходів.

В. Нахил кривої попиту.

Г. Реакцію споживача на зміну цін товарів – субститутів.

9. *Якщо коефіцієнт перехресної еластичності попиту за ціною вище нуля, то товари є:*

А. Субститутами.

Б. Комплементарними.

В. Незалежними.

Г. Нормальними.

III. Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв.

1.

А. Корисність.

Б. Крива байдужості.

В. Норма заміщення.

Г. Карта байдужості.

Д. Набір байдужості.

Е. Рівновага споживача.

1. Стан споживача, за якого він купує товари за даними цінами у такому обсязі, що витрачає весь дохід і максимізує корисність.

2. Здатність блага задовольняти потребу.

3. Крива, що відображає набори двох товарів, які мають однакову корисність.

4. Набір варіантів споживчого вибору, кожний з яких має однакову корисність.

5. Крива, що з'єднує всі точки споживчої рівноваги при зміні цін на карті байдужості.

6. Співвідношення, при якому одне благо можна замінити іншим без зміни рівня корисності для споживача.

7. Сукупність кривих байдужості, кожна з яких показує різні рівні корисності.

2.

А. Рівняння бюджетної лінії.

Б. Умова рівноваги споживача.

В. Величина, що характеризує нахил кривої байдужості.

Г. Величина, що визначає нахил бюджетної лінії.

Д. Зважена корисність.

1. – $P_y : P_x$

2. $M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$
3. $MU_a / P_a = MU_b / P_b = \dots = MU_n / P_n$
4. $MPS = - \Delta Y / \Delta X$
5. $MU_a : P_a$.

3.

- А. Крива «ціна – споживання».
- Б. Ефект заміни.
- В. Ефект доходу.
- Г. Крива «дохід – споживання».
- Д. Крива Енгеля.

1. Тільки ті зміни у споживанні, які викликані виключно змінами відносної ціни товару при незмінному реальному доході, тобто при збереженні споживачем рівня корисності даного набору благ.
2. Крива, яка з'єднує всі точки рівноваги на карті байдужості по мірі збільшення доходу.
3. Тільки ті зміни в споживанні, які викликані виключно змінами реального доходу при незмінності відносних цін товару.
4. Графічна залежність витрат споживача на будь-яке благо або групу благ від його доходу.
5. Крива, яка є основою побудови кривої попиту.

4.

- А. Товари – субститути.
- Б. Комплементарні товари.
- В. Зміна попиту.
- Г. Зміна обсягу попиту.
- Д. Зміна пропозиції.
- Е. Зміна обсягу пропозиції.

1. Зміна кількості товару, яку виробники спроможні й бажають продати і яка викликана зміною цін на певний товар.
2. Товари, для яких зростання ціни одного призводить до падіння попиту на інший.
3. Зміна кількості товару, яку бажають і мають змогу придбати споживачі та яка пов'язана з впливом нецінового фактора.
4. Товари, для яких зростання ціни одного призводить до зростання попиту на інший.
5. Зміна кількості товару, яку виробники спроможні й бажають продати і яка пов'язана з впливом нецінового фактора.
6. Зміна кількості товару, яку споживачі спроможні й бажають придбати та яка зумовлена зміною ціни товару.

IV. Виберіть літеру, яка відповідає правильному варіанту відповіді

1. Порушити ринкову рівновагу на ринку певного товару може :

А	Б	В	Г
якщо правильні тільки 1 і 4	якщо правильні тільки 2 і 3	якщо правильні тільки 6 і 7	якщо правильні все, крім 5

1. Встановлення фіксованої ціни товару, яка вища за рівноважну.
 2. Введення потоварного податку.
 3. Субсидування виробника.
 4. Встановлення фіксованої ціни товару, яка нижча за рівноважну.
 5. Якщо попит дорівнює пропозиції.
 6. Якщо знижуються ціни на ресурси.
 7. Якщо обсяг попиту перевищує обсяг пропозиції.
2. До факторів, що впливають на ступінь еластичності попиту за ціною, належать:

А	Б	В	Г
якщо правильне тільки 1	якщо правильні тільки 2 і 4	якщо правильне тільки 3	якщо правильні всі, крім 7

1. Наявність товарів – замінників.
2. Фактор часу.
3. Дохід споживача.
4. Час випуску товару.
5. Вид товару.
6. Питома вага видатків на даний товар у доході споживача.
7. Масштабність фактора виробництва.
8. Ефект приєднання до більшості.

V. Тест–задачі

Виходячи з умов рівноважного споживчого вибору, визначити рівноважний набір.

1. Припустимо, що споживач 8 грошових одиниць свого доходу використовує на купівлю товарів А і В, ціни яких відповідно становлять 1 гр. один. та 2 гр. один. Яка з поданих комбінацій товарів знаходиться на бюджетній лінії ?

- А. 8 А і 1 В.
- Б. 7 А і 1 В.
- В. 6 А і 6 В.
- Г. 5 А і 6 В.
- Д. 4 А і 4 В.

2. Споживач витрачає 20 гр. од. свого доходу на купівлю товарів А і В:

	Ціна товару	Кількість одиниць товару	TU	MU
Товар А	70	20	500	30
Товар В	50	12	1000	20

Щоб отримати максимальне задоволення, споживач повинен:

- А. Купувати менше товару А і більше товару В.
- Б. Купувати задану кількість товару А і більше товару В.
- В. Купувати більше товару А і менше товару В.
- Г. Купувати більше товару А і задану кількість товару В.
- Д. Не змінювати структуру покупок, тому що вона є найкращою.

3. Ціна товару Х становить 1,5 гр. од., а товару У – 1 гр. од. Якщо споживач оцінює граничну корисність товару У в 30 ютілей і має бажання

максимізувати задоволення від купівлі товарів X та Y , то він повинен прийняти граничну корисність товару X за:

А. 15 ютілей.

Б. 20 ютілей.

В. 45 ютілей.

Г. 75 ютілей.

Д. В умовах немає достатньої інформації для відповіді на питання.

4. Функції попиту і пропозиції мають вигляд: $Q_d = 3000 - 1,5p$;

$$Q_s = 3,5p - 600.$$

Рівноважна ціна дорівнює : Рівноважний обсяг продажу дорівнює :

А. 700 грошових одиниць.

А. 1850 одиниць.

Б. 650 грошових одиниць.

Б. 1675 одиниць.

В. 600 грошових одиниць.

В. 1500 одиниць.

Г. 550 грошових одиниць.

Г. 1325 одиниць.

Д. 500 грошових одиниць.

Д. 1150 одиниць.

5. Якщо товарний податок становить 0,2 грошові одиниці, а обсяг виробництва 750 тис. одиниць, то величина податкових надходжень становить:

А. 375 тис. грошових одиниць.

Б. 150 тис. грошових одиниць.

В. 75 тис. грошових одиниць.

Г. 37,5 тис. грошових одиниць.

VI. Графічні тестові завдання

1. Намалюйте криву байдужості та карту байдужості.

2. Намалюйте графіки граничної та загальної корисності.

3. На графіку попиту показати:

А. Зміни величини попиту, обумовлені зростанням (зменшенням) цін.

Б. Зміни у попиті, обумовлені зменшенням (збільшенням) доходу споживача.

В. Зміни у попиті, обумовлені зростанням (падінням) цін на товари-субститути.

Г. Зміни у попиті, обумовлені зниженням (зростанням) цін комплементарних товарів.

4. Покажіть графічно наступні ступені еластичності попиту за ціною:

А. Абсолютно нееластичний попит.

Б. Нееластичний попит.

В. Одинична еластичність.

Г. Еластичний попит.

Д. Абсолютно еластичний.

VII. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та формулами

1. Крива Енгеля – це графічне відображення залежності _____ споживача на будь-яке благо або групу благ від _____ .

2. Надлишок споживача – це вигаш споживача при купівлі, обумовлений перевищенням _____ одиниць товару, що купується над _____.

Г. Вивчають один об'єкт з різних сторін.

6. *Точкою закриття фірми називають такий обсяг виробництва, за яким ціна дорівнює мінімуму:*

А. Середніх загальних витрат.

Б. Середніх змінних витрат.

В. Граничних витрат.

Г. Середніх постійних витрат.

7. *У моделі монополії вважається, що:*

А. Продавці та покупці сприймають ціни як задані.

Б. Проникнення на ринок нових фірм не обмежені.

В. У покупців обмежений вибір.

Г. Виробляється стандартизована продукція.

8. *«Ламана» крива попиту для олігополіста обов'язково передбачає:*

А. Розрив кривої граничного доходу.

Б. Розрив кривої граничних витрат.

В. Що ціна товару не повинна бути вище граничного доходу.

Г. Що поведінка фірми не оптимальна.

Д. Таємна угода з фірмами-конкурентами для підтримання згодженої ціни.

9. *Попит на ресурси залежить від:*

А. Ціни продукту, який вироблено за допомогою даного ресурсу.

Б. Цін ресурсів-замінників.

В. Цін взаємодоповнюючих ресурсів.

Г. Цін даного ресурсу.

Д. Усі перелічені відповіді вірні.

10. *Умові Парето-оптимальності відповідає:*

А. Досконала конкуренція.

Б. Монополія.

В. Монополістична конкуренція.

Г. Олігополія.

11. *Негативні зовнішні ефекти призводять до того, що товар:*

А. Виробляється у недостатній кількості й на нього призначаються необґрунтовано високі ціни.

Б. Виробляється у надмірній кількості й на нього призначаються необґрунтовано високі ціни.

В. Виробляється у недостатній кількості й на нього встановлюються занадто низькі ціни.

Г. Не виробляється.

Д. Виробляється у надмірній кількості й на нього встановлюються занадто низькі ціни.

12. *Суспільне благо відрізняється від приватного тим, що воно:*

А. Ділиться.

Б. Знаходяться у приватному споживанні.

В. Ділиться й знаходяться у приватному споживанні.

Г. Не ділиться і не знаходяться у приватному споживанні.

Д. Не знаходиться у суспільному споживанні й ділиться.

13. Якщо криві байдужості двох індивідів мають вигляд прямих ліній з однаковими нормами заміщення, то контрактна крива в коробці Еджуорта являє собою:

- А. Пряму лінію, що з'єднує кути коробки.
- Б. Точку в середині коробки.
- В. Периметр коробки.
- Г. Усю площу коробки.

14. Які зовнішні ефекти виявляються при виробництві суто суспільних благ:

- А. Позитивні.
- Б. Негативні.
- В. Позитивні та негативні.
- Г. Ніякі.

III. Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв

1.

- А. Незмінний ефект масштабу виробництва.
- Б. Карта ізоквант.
- В. Негативний ефект масштабу виробництва.
- Г. Оптимальна лінія зростання.
- Д. Позитивний ефект масштабу.

1. Сукупність ізоквант, кожна з яких вказує на максимально можливі обсяги випуску.
2. Лінія, що визначає довгостроковий шлях розширення фірми і яка проходить через точки дотику ізокост і відповідних ізоквант.
3. Ситуація, за якої зростання обсягу виробництва на фірмі відстає від зростання витрат ресурсів.
4. Ситуація, за якої зростання обсягу виробництва у фірми відповідає зростанню витрат ресурсів.
5. Ситуація, за якої обсяг виробництва фірми зростає скоріше, ніж використані ресурси.
6. Залежність між кількістю використаних ресурсів і максимально можливим випуском продукції.

2.

- А. Похідний попит.
- Б. Реальна відсоткова ставка.
- В. Номінальна відсоткова ставка.
- Г. Граничний продукт у грошовому значенні.
- Д. Граничні витрати на оплату праці.

1. Ставка процента, яка виражена в грошових одиницях за поточним курсом.
2. Процентна ставка в грошовому вираженні з урахуванням інфляції.
3. Попит на ресурси, що залежить від попиту на продукти, які вироблені за допомогою цих ресурсів.
4. Зміна загальної суми виручки фірми, коли вона використовує додаткову одиницю змінного фактора (праці), при цьому кількість інших ресурсів є незмінною.

5. Граничний продукт праці, помножений на ціну, за якою може бути продана додаткова одиниця продукції.

3.

- А. Матриця результатів.
- Б. Теорія ігор.
- В. Рівновага Неша.
- Г. Концентрація ринку.
- Д. Досконала цінова дискримінація.
- Е. Надлишок споживача.

1. Ступінь домінування на ринку однієї або декількох фірм.
2. Фірма, яка збільшує або зменшує ціну, тоді як інші фірми на ринку йдуть у ціноутворенні за лідером.
3. Рішення гри, за яким стратегія кожного з учасників ринку оптимальна в умовах стратегії, обраної його конкурентами.
4. Аналізує поведінку осіб або фірм з конфліктуючими інтересами.
5. Зменшення надлишку споживачів й виробників у результаті скорочення монополією обсягу випуску нижче ефективного рівня.
6. Існує, коли монополія може продавати кожну одиницю свого продукту за його індивідуальною ціною попиту.
7. Зникає за досконалої цінової дискримінації.
8. Комбінація ресурсів, за якої співвідношення між граничними продуктами ресурсів ті їх цінами однакові для усіх використаних ресурсів (якщо ресурс використовується на конкурентному ринку).

4.

- А. Точка закриття.
- Б. Галузь з постійними витратами.
- В. Досконала конкуренція.
- Г. Правило $MR = MC$.
- Д. Точка беззбитковості.
- Е. Галузь зі зростаючими витратами.
- Ж. Галузь зі спадними витратами.
- З. Правило $P = \min LAC$.
- И. Правило $MR = MC = P$.

1. Відповідає обсягу виробництва, за яким ціна товару дорівнює мінімальному рівню середніх змінних витрат.
2. Обсяг виробництва, за яким загальні витрати дорівнюють загальному доходу або середні витрати дорівнюють ціні продукту.
3. Галузь, в якій розширення виробництва не впливає на ціни споживаних ресурсів.
4. Галузь, в якій розширення виробництва викликає зростання цін на споживані ресурси.
5. Галузь, в якій розширення виробництва викликає зниження цін на спожиті ресурси.
6. Умова довгострокової рівноваги.

7. Умова максимізації прибутку для будь – якої фірми незалежно від типу ринкової структури, в якій вона функціонує.

8. Умова максимізації прибутку тільки для фірми, що функціонує за досконалої конкуренції.

9. Умова ефективності розподілу ресурсів в системі конкурентних ринків.

10. Оптимум монополії.

5.

А. Ефективний випуск чистого суспільного блага.

Б. Суспільні граничні витрати.

В. Гранична суспільна корисність чистого суспільного блага.

Г. Сукупна зовнішня корисність.

Д. Дотації.

1. Від'ємні податки.

2. Додаткові витрати, які несуть фірми і будь-які треті особи, коли вироблялась ще одна одиниця товару.

3. Обсяг виробництва даного блага, за яким гранична загальна корисність дорівнює граничним загальним витратам.

4. Сума граничних корисностей для всіх споживачів.

5. Відсоток загального доходу, який вилучається державою у вигляді податку на прибуток.

6.

А. Чисте приватне благо.

Б. Позитивні зовнішні ефекти.

В. Суспільні блага.

Г. Негативні зовнішні ефекти.

Д. Зовнішні ефекти.

1. Вигода, яка не виражена у цінах.

2. Товар або послуга, до яких непридатний принцип виключення і виробництво якого забезпечується державою за умови, що вони дають суттєву вигоду суспільству.

3. Витрати або вигоди від ринкових операцій, які не виражені у цінах.

4. Товар або послуга, кожна одиниця яких може бути вироблена та продана споживачам так, що вона приносить корисність лише виключно певному споживачеві.

5. Вартість використаного ресурсу не відображена у ціні продукту.

IV. Виберіть літеру, яка відповідає правильному варіанту відповіді

1.

А	Б	В	Г
якщо правильні тільки 1, 2 і 3	якщо правильні тільки 1 і 2	якщо правильні тільки 2 і 3	якщо правильні всі варіанти

За яких умов діє закон спадної продуктивності фактора виробництва ?

1. Інші фактори виробництва залишаються постійними.

2. Рівень технології виробництва не змінюється.

3. Усі одиниці змінного фактора є однорідними.

2.

А	Б	В	Г
якщо правильні тільки 1, 2, 3, і 4	якщо правильні тільки 6 і 7	якщо правильні тільки 1 і 8	якщо правильні всі, крім 5

Які види витрат враховує фірма, визначаючи економічний прибуток?

1. Явні витрати.
2. Середні витрати.
3. Загальні витрати.
4. Граничні витрати.
5. Альтернативні витрати.
6. Постійні витрати.
7. Змінні витрати.
8. Неявні витрати.

3.

А	Б	В	Г
якщо правильні тільки 1 і 3	якщо правильне тільки 1	якщо правильні тільки 1, 2 і 3	якщо правильні всі, крім 4

«Ламана» крива попиту для олігополіста обов'язково передбачає :

1. Розрив кривої граничного доходу.
2. Розрив кривої граничних витрат.
3. Розрив кривої попиту фірми.
4. Що поведінка фірми не є оптимальною.
5. Що фірма має таємну угоду з іншими фірмами щодо утримання обумовленої ціни.

4.

А	Б	В	Г
якщо правильне тільки 1	якщо правильні тільки 1 і 2	якщо правильне тільки 4	якщо правильні всі варіанти

Попит на ресурси залежить від :

1. Ціни продукту, що вироблений за допомогою певного ресурсу.
2. Цін ресурсів – замінників.
3. Цін взаємодоповнюючих ресурсів.
4. Ціни конкретного ресурсу.
5. Усього переліченого вище.

5.

А	Б	В	Г
якщо правильні тільки 1 і 2	якщо правильні тільки 2 і 4	якщо правильні тільки 2, 3	якщо правильні тільки 5

На довгострокову криву ринкової пропозиції досконало конкурентної галузі впливають :

1. Кількість фірм у галузі.

2. Ціни на фактори виробництва.
3. Розмір фірм у галузі.
4. Попит на продукцію фірми.
5. Усе перелічене.

6.

А	Б	В	Г
якщо правильні тільки 1, 2 і 3	якщо правильні тільки 1 і 2	якщо правильні тільки 2 і 3	якщо правильне тільки 3

Податковий тягар лягає:

1. На виробника, якщо попит є абсолютно еластичний.
2. На споживача, якщо попит є абсолютно нееластичний.
3. На виробника і споживача, якщо цінова еластичність попиту знаходиться між нулем і нескінченністю

V. Тест – задачі

1. У короткостроковому періоді фірма виробляє 500 одиниць продукції. Якщо середні змінні витрати становлять 2 грошові одиниці, а середні постійні 0,5 грошових одиниць, то загальні витрати становлять :
 - А. 2,5 грош. один.
 - Б. 1250 грош. один.
 - В. 750 грош. один.
 - Г. 1100 грош. один.
 - Д. Неможливо визначити за наявних даних.
2. Якщо фірма збільшує витрати на ресурс на 10 %, а обсяг виробництва зростає при цьому на 15 %, то в цьому випадку :
 - А. Спостерігається негативний ефект масштабу.
 - Б. Спостерігається позитивний ефект масштабу.
 - В. Діє закон спадної продуктивності.
 - Г. Крива ЛАТС зсувається догори.
 - Д. Фірма отримує максимальний прибуток.
3. Якщо випуск продукції збільшився з 1000 до 1200 одиниць при зростанні рівня зайнятості на 25 %, витрат робочого часу на 25 % та зниженні ціни на 25 %, то продуктивність праці у натуральних одиницях:
 - А. Збільшилась на 60 %
 - Б. Збільшилась на 28 %
 - В. Збільшилась на 2 %
 - Г. Не змінилась.
4. Функція загальних витрат монополії має вигляд : $TC = 100 + 3Q$, а функція попиту $P = 200 - Q$. Якщо монополіст виробляє 20 одиниць продукції, то його загальний дохід дорівнює :
 - А. 4000 грошових одиниць.
 - Б. 3600 грошових одиниць.
 - В. 1800 грошових одиниць.

Г. 900 грошових одиниць.

5. У першому році рівень цін сталий, і номінальна процентна ставка становила 6 % на рік. У другому році темп інфляції становив 3 %, а реальна процентна ставка не змінилась. Якою є номінальна ставка процента в другому році?

А. Незмінною.

Б. Знизилась на 3 %.

В. Знизилась на 6 %.

Г. Зросла на 3 %.

VI. Графічні тестові завдання

1. Побудуйте графік рівноваги виробника.

2. Побудуйте графік короткострокових витрат.

3. Побудуйте графік довгострокових витрат.

4. Графічно проаналізуйте поведінку фірми в умовах досконалої конкуренції :

А. Принцип зіставлення TR і TC.

Б. Принцип зіставлення MR і MC.

В. Графік попиту конкурентної фірми.

Г. Графіки загальної та граничної виручки фірми.

5. Графічно проаналізуйте довгострокову рівновагу фірми за монополістичної конкуренції.

6. Графічно проаналізуйте «ламану» криву попиту.

7. Графічно проаналізуйте попит і пропозицію землі за різними рівнями земельної ренти.

VII. Виберіть правильну відповідь за наведеною нижче схемою

1.

Відповідь	Твердження 1	Твердження 2	Зв'язок
А	правильне	правильне	правильний
Б	правильне	неправильне	правильний
В	правильне	неправильне	неправильний
Г	неправильне	неправильне	правильний
Д	неправильне	неправильне	неправильний

Умовою рівноваги виробника є рівняння :

$$MP_L / MP_k = P_L / P_k, \text{ або } MP_L / P_L = MP_k / P_k,$$

тому що

виробництво певного обсягу виробництва з мінімальними витратами потребує, щоб використані ресурси мали однакову величину граничного продукту на одиницю вартості ресурсу.

2.

Відповідь	Твердження 1	Твердження 2	Зв'язок
А	правильне	правильне	правильний
Б	правильне	неправильне	правильний
В	правильне	неправильне	неправильний
Г	неправильне	неправильне	правильний
Д	неправильне	неправильне	неправильний

Обсяг продукції, що виробляє монополія, називають «неефективним», тому що

монополія присвоює увесь споживчий надлишок.

3.

Відповідь	Твердження 1	Твердження 2	Зв'язок
А	правильне	правильне	правильний
Б	правильне	неправильне	правильний
В	правильне	неправильне	неправильний
Г.	неправильне	неправильне	правильний
Д	неправильне	неправильне	неправильний

Досконало конкурентна фірма є ціноотримувачем, тому що конкурентна фірма приймає рішення про розширення виробництва тільки на основі даних про величину граничних витрат.

VIII. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та формулами

1. Виробнича функція – це залежність кількості _____, яку може виробити фірма, від _____ витрат ресурсів.
2. Закон спадної віддачі стверджує, що починаючи з _____, послідовно _____ одиниць змінного ресурсу до незмінного фіксованого дає _____ продукт у розрахунку на кожну наступну одиницю змінного ресурсу.
3. Лінія, що відображає витрати праці та капіталу, за яких витрати виробництва залишаються незмінними, має назву _____.
4. Найбільша кількість продукту, яку може виробити фірма за заданих обсягів використаних ресурсів, має назву _____.
5. Запишіть формулу, за якою визначаються граничні витрати _____.
6. Запишіть формулу виробничої функції двох аргументів (праці та капіталу). _____.
7. Олігополістична залежність – це залежність _____ фірми-олігополіста від _____, а не тільки від _____ і витрат.
8. Монополія, яка захищена юридичними заборонами, що стримують конкуренцію, має назву _____.
9. Ринкова структура, що характеризується великою кількістю дрібних фірм, однорідною продукцією, вільним входом і виходом з ринку, рівним доступом до інформації має назву _____.
10. Ринкова структура, до якої входять невеликі фірми, що випускають різноманітну продукцію, вхід і вихід з ринку обмежені лише диференціацією продукту має назву _____.
11. Використовуючи відомі параметри, скласти формулу індексу Лінда для трьох фірм.
К₁ – доля на ринку найбільшої фірми.

K_2 – доля другої за розміром фірми.
 K_3 – доля третьої за розміром фірми.

12. Дотримання рівняння $MRS_{xy} = P_x : P_y$ забезпечує _____

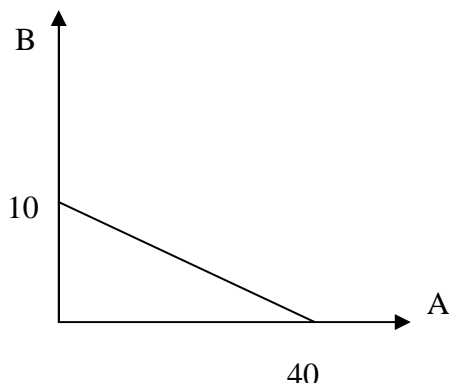
13. Гранична норма трансформації одного товару в інший показує, якою _____ треба знехтувати, щоб отримати _____ іншого товару.

14. Запишіть формулу граничної норми трансформації, виражену через граничні витрати на виробництво відповідних товарів _____.

2.3. ТИПОВІ ЗАДАЧІ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

ЗМ 1.1 Теорія поведінки споживача. Попит і пропонування, їх взаємодія та концепція еластичності

Задача 1. Визначити ціни товарів А і В, скласти рівняння бюджетної лінії, якщо величина доходу $I = 100$ гр. од., а бюджетна лінія виглядає таким чином:

Розв'язання

Загальний вигляд рівняння бюджетної лінії: $I = P_A \cdot A + P_B \cdot B$.

Після перетворень одержуємо: $B = I / P_B - (P_A / P_B) \cdot A$, де

P_A і P_B – ціни товарів А і В;

А й В – фізичні об'єми товарів.

Якщо купити максимум товарів А, то для покупки товарів В не залишиться коштів. Тому, наприклад, якщо $A = 40$, то $B = 0$.

Таким чином, $I = P_A \cdot A_{\max} + P_B \cdot 0 = P_A \cdot A_{\max}$, тобто $100 = P_A \cdot 40 \Rightarrow P_A = 2,5$ гр. од.

Якщо купити максимум товарів В, то для покупки товарів А не залишиться коштів. Тому, наприклад, якщо $B = 10$, то $A = 0$.

Таким чином, $I = P_A \cdot 0 + P_B \cdot B_{\max} = P_B \cdot B_{\max}$, тобто $100 = P_B \cdot 10 \Rightarrow P_B = 10$ гр. од.

Рівняння бюджетної лінії:

$$B = I / P_B - (P_A / P_B) \cdot A = 100 : 10 - 2,5 : 10 \cdot A = 10 - 0,25 A.$$

Задача 2. Рівняння попиту: $Q_D = 9 - p$, а рівняння пропозиції: $Q_S = 2p - 6$.
Визначити рівноважні ціну й обсяг, а також величину дефіциту й надвиробництва при $p = 4$; $p = 6$.

Розв'язання

При рівновазі величини попиту та пропозиції однакові, тобто $Q_D = Q_S$.

Прирівнюємо праві частини рівнянь:

$$9 - p = 2p - 6$$

$$3p = 15$$

$p = 5$ гр. од. – рівноважна ціна

Після підстановки 5 у кожне з рівнянь одержуємо $Q = 4$ – рівноважний об'єм. Якщо $p = 4$, тобто менше рівноважної величини 5, то виникає дефіцит з переваженням величини попиту, тобто $\Delta Q = Q_D - Q_S = Q_D(4) - Q_S(4) = 5 - 2 = 3$.

Якщо $p = 6$, тобто більше рівноважної величини 5, то виникає надвиробництво з переваженням величини пропозиції, тобто $\Delta Q = Q_S - Q_D = Q_S(6) - Q_D(6) = 6 - 3 = 3$.

Задача 3. Рівняння попиту: $Q_D = 9 - p$, а рівняння пропозиції: $Q_S = 2p - 6$.
Стягується поштучний податок з продавця в розмірі 1,5 грн. Визначте:

- 1) рівноважні ціну й обсяг до введення податку;
- 2) нові рівноважні ціну й обсяг після введення податку;
- 3) ціни брутто й нетто;
- 4) суми податкових надходжень у бюджет;
- 5) суми податкового тягаря продавця й покупця.

Розв'язання

1) При рівновазі величини попиту та пропозиції однакові, тобто $Q_D = Q_S$.

Дорівнюємо праві частини рівнянь:

$$9 - p = 2p - 6$$

$$3p = 15$$

$p = 5$ гр. од. – рівноважна ціна

Після підстановки 5 у кожне з рівнянь одержуємо $Q = 4$ – рівноважний об'єм;

2) введення податку на продавця не впливає на рівняння попиту, але змінює рівняння пропозиції:

$$Q_S = 2(p - 1,5) - 6 = 9 - 2p,$$

$$9 - p = 9 - 2p,$$

$$3p = 18,$$

$p = 6$ гр. од. – нова рівноважна ціна, $Q = 3$ – новий рівноважний об'єм;

3) ціну брутто сплачує покупець продавцеві, тобто мова йде про нову рівноважну ціну $p = 6$ гр. од.; ціну нетто одержує продавець після сплати поштучного податку 1,5 гр. од., тобто ціна нетто рівна $6 - 1,5 = 4,5$ гр. од.;

4) якщо за одну продану одиницю товару продавець сплачує 1,5 гр. од. податку, то за 3 рівноважні штуки він забезпечує $1,5 \cdot 3 = 4,5$ гр. од. у вигляді податкових надходжень у бюджет;

5) тягар (втрати) продавця: Δ продавця = $(5 - 4,5) \cdot 3 = 1,5$ гр. од.;

б) тягар (втрати) покупця: Δ покупця = $(6 - 5) \cdot 3 = 3$ гр. од.

Задача 4. Знайдіть і прокоментуйте коефіцієнт еластичності пропозиції, якщо рівняння пропозиції $Q_S = 3p - 4$; $p = 2$.

Розв'язання

$$E_S = Q'(p) \cdot (p / Q_S) = 3 \cdot (2/2) = 3.$$

Якщо $p = 2$, то $Q_S = 3 \cdot 2 - 4 = 2$.

Тому:

1) пропозиція еластична, оскільки $|E_S| > 1$;

2) зміна ціни на 1 % змінює величину пропозиції на 3 % у тому ж напрямку.

Задача 5. Знайдіть і прокоментуйте коефіцієнт еластичності попиту, якщо за при зменшенні ціни з 4 до 3 гр. од. величина попиту на товар збільшиться з 1 до 2 штук.

Розв'язання

$$E_D = \frac{Q_2 - Q_1}{Q_2 + Q_1} \cdot \frac{P_2 - P_1}{P_2 + P_1} = \frac{2 - 1}{2 + 1} \cdot \frac{3 - 4}{3 + 4} \approx -2,3$$

Тому:

1) попит еластичний, оскільки $|E_D| > 1$;

2) зміна ціни на 1% змінює величину попиту на 2,3 % у протилежному напрямку.

Задача 6. Знайдіть і прокоментуйте коефіцієнт перехресної еластичності попиту, якщо ціна товару А зменшується з 5 до 3 гр. од., а попит на товар В зростає з 2 до 3 штук.

Розв'язання

$$E_D = \frac{Q_{DB2} - Q_{DB1}}{Q_{DB2} + Q_{DB1}} \cdot \frac{P_{A2} - P_{A1}}{P_{A2} + P_{A1}} = \frac{3 - 2}{3 + 2} \cdot \frac{3 - 5}{3 + 5} \approx -0,8.$$

Тому:

1) попит нееластичний, оскільки $|E_D| < 1$;

2) зміна ціни товару А на 1 % змінює величину попиту на товар У на 0,8 % у протилежному напрямку;

3) якщо E_D має від'ємний, то мова йде про взаємозамінні товари.

Задача 7. Знайдіть і прокоментуйте коефіцієнт еластичності попиту за доходом, якщо рівняння попиту $Q_D = 4 + 3I$; $I = 2$.

Розв'язання

$$E_D = Q'(I) \cdot (I / Q_D) = 3 \cdot (2/10) = 0,6$$

Якщо $I = 2$, то $Q_D = 4 + 3 \cdot 2 = 10$.

Тому:

1) попит нееластичний, оскільки $|E_D| < 1$;

2) зміна ціни на 1 % змінює величину попиту на 0,6 % у тому ж напрямку;

- 3) якщо E_D має додатний знак, то мова йде про нормальні товари;
 4) якщо $E_D < 1$, то досліджується товар першої необхідності.

ЗМ 1.2 Теорія виробництва. Ринки товарів і факторів виробництва

Задача 1. Заповніть таблицю, визначивши відповідні показники.

Q (обсяг)	ТС (загальні витрати)	FC (постійні витрати)	VC (змінні витрати)	AFC (середні постійні витрати)	AVC (середні змінні витрати)	ATC (середні загальні витрати)	MC (граничні витрати)
0	20						
1	35						
2	47						
3	79						

Розв'язання

FC постійні при будь-якому обсязі, у тому числі при $Q = 0$ (FC завжди дорівнюють 20).

$VC = TC - FC$, тобто VC послідовно рівні: 0; 15; 27; 59.

$AFC = FC : Q$, тобто AFC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 20; 10; 6,7.

$AVC = VC : Q$, тобто AVC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 15; 13,5; 19,7.

$ATC = TC : Q = AFC + AVC$, тобто ATC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 35; 23,5; 26,4.

$MC = (TC : Q)$, тобто MC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 15; 12; 32.

Таким чином, заповнена таблиця виглядає так:

Q (обсяг)	ТС (загальні витрати)	FC (постійні витрати)	VC (змінні витрати)	AFC (середні постійні витрати)	AVC (середні змінні витрати)	ATC (середні загальні витрати)	MC (граничні витрати)
0	20	20	0	-	-	-	-
1	35	20	15	20	15	35	15
2	47	20	27	10	13,5	23,5	12
3	79	20	59	6,7	19,7	26,4	32

Задача 2. Заповніть таблицю. Визначте оптимальний обсяг виробництва в умовах чистої конкуренції при ціні $p = 10$ гр. од. Який рівень цін змусить закрити фірму? Який рівень цін дозволяє мінімізувати збитки, але не закрити фірму?

Q	ТС	FC	VC	AFC	AVC	ATC	MC	TR (загальний виторг)	MR (граничний виторг)	PR (прибуток або збиток)
0	4									
1	8									
2	18									
3	39									

Розв'язання

FC постійні при будь-якому обсязі, у тому числі при $Q = 0$ (FC завжди дорівнюють 4).

$VC = TC - FC$, тобто VC послідовно рівні: 0; 4; 14; 35.

$AFC = FC : Q$, тобто AFC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 4; 2; 1,3.

$AVC = VC : Q$, тобто AVC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 4; 7; 11,7.

$ATC = TC : Q = AFC + AVC$, тобто ATC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 8; 9; 13.

$MC = (TC : Q)$, тобто MC послідовно рівні, починаючи з $Q = 1$: 4; 10; 21.

$TR = p \cdot Q$, тобто TR послідовно рівні: 0; 10; 20; 30.

$MR = (TR : Q) = p = 10$ при будь-якому значенні Q, починаючи з $Q = 1$.

$PR = TR - TC$, тобто PR послідовно дорівнює: -4; 2; 2; -9

Таким чином, заповнена таблиця виглядає так:

Q	TC	FC	VC	AFC	AVC	ATC	MC	TR (загальний виторг)	MR (граничний виторг)	PR (прибуток або збиток)
0	4	4	0	-	-	-	-	0	-	-4
1	8	4	4	4	4	8	4	10	10	2
2	18	4	14	2	7	9	10	20	10	2
3	39	4	35	1,3	11,7	13	21	30	10	-9

Оптимальний обсяг виробництва визначається двома методами:

1) при максимальному прибутку $PR_{\max} = 2$ при $Q = 1$; $Q = 2$;

2) при дотриманні рівності: $MR = MC$, тобто при $Q = 2$.

Висновок: обсяг виробництва оптимальний при $Q = 2$.

Для закриття фірми необхідна умова: $p < AVC_{\min}$, тобто $p < 4$.

Для мінімізації збитків, уникнення закриття фірми необхідна умова: $AVC_{\min} < p < ATC_{\min}$, тобто $4 < p < 8$.

Задача 3. Заповнити таблицю, визначити оптимальний обсяг виробництва в умовах чистої монополії:

Q	P	TC	ATC	MC	TR	MR	PR
1	4	4					
2	3	5					
3	2	9					
4	1	16					

Розв'язання

$ATC = TC : Q$, тобто ATC послідовно рівні: 4; 2,5; 3; 4.

$MC = (TC : Q)$, тобто MC послідовно рівні, починаючи з $Q = 2$: 1; 4; 7.

$TR = p \cdot Q$, тобто TR послідовно дорівнює: 4; 6; 6; 4.

$MR = (TR : Q)$, тобто MR послідовно дорівнює, починаючи з $Q = 2$: 2; 0; -2.

$I = TR - TC$, тобто I послідовно дорівнює: 0; 1; -3; -12.

Таким чином, заповнена таблиця виглядає так:

Q	P	TC	ATC	MC	TR	MR	PR
1	4	4	4	-	4	-	0
2	3	5	2,5	1	6	2	1
3	2	9	3	4	6	0	-3
4	1	16	4	7	4	-2	-12

Оптимальний обсяг виробництва визначається двома методами:

1) при максимальному прибутку, $PR_{\max} = 1$ при $Q = 2$;

2) при дотриманні рівності: $MR = MC$.

Якщо $Q = 2$, то $MR > MC$, або $2 > 1$.

Якщо $Q = 3$, то $MR < MC$, або $0 < 4$, що не оптимально й вимагає зниження Q .

Висновок: обсяг виробництва оптимальний при $Q = 2$, коли $MR > MC$ і обидві граничні величини близькі за значенням.

Задача 4. На околиці мешкають дві родини. Попит першої родини на освітлення околиці $QD_1 = 10 - p$, а попит другої – $QD_2 = 10 - 2p$. Граничні витрати на виробництво електроенергії становлять 5 грошових одиниць.

Визначити:

1. Функцію попиту на освітлення околиці.
2. Суспільно оптимальний обсяг освітлення околиці.

Розв'язання

1. Функція попиту суспільного блага будується сумуванням індивідуальних попитув по вертикалі й відповідно має наступний вигляд:

$$P_1 = 10 - Q; \quad P_2 = 5 - 0,5Q; \quad P_{1+2} = 15 - 1,5Q.$$

Звідси $QD_{\text{суп.}} = 10 - 0,67p$.

2. Суспільно оптимальний рівень освітлення околиці дорівнює при $p = 5$:

$$Q = 10 - 0,67p = 10 - 0,67 \cdot 5 = 6,65.$$

3 ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ЗА ВАРІАНТАМИ

Варіант 1. Тема: Предмет і методологічні основи мікроекономіки

Теоретична частина

План

1. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору.
2. Предмет і функції мікроекономіки.
3. Методологічні основи й принципи мікроекономіки.

Практична частина

Задача

У таблиці наведено дані про величини граничного продукту праці та капіталу та її грошове значення. Обидва ресурси є змінними та купуються на конкурентному ринку. Ціна праці становить – 2 гр. од., а ціна капіталу – 3 гр.

од. Скільки одиниць праці та капіталу повинна придбати фірма, щоб виробляти з мінімальними витратами 64 одиниці продукту ?

Обсяг використаного ресурсу праці	MPL	MRPL	Обсяг використаного ресурсу капіталу	MPK	MRPK
1	10	5,0	1	21	10,5
2	8	4,0	2	18	9,0
3	6	3,0	3	15	7,5
4	5	2,5	4	12	6,0
5	4	2,0	5	9	4,5
6	3	1,5	6	6	3,0
7	2	1,0	7	3	1,5

Варіант 2. Тема: Попит та пропозиція як характеристики ринку

Теоретична частина

План

1. Попит: поняття, крива. Закон попиту.
2. Фактори попиту (цінові та нецінові), їх вплив на зміни попиту та його величини.
3. Пропозиція (поняття, крива, закон). Фактори пропозиції, їх вплив на зміну пропозиції та її величини.

Практична частина

Задача

Визначити, до якої категорії витрат постійних чи змінних належать перелічені нижче витрати:

- амортизаційні витрати – 44 тис. грошових одиниць (гр. од.),
- витрати на сировину та матеріали – 330 тис. гр. од.,
- витрати на заробітну платню робочих – 180 тис. гр. од.,
- витрати на обладнання – 410 тис. гр.од.,
- транспортні витрати – 28 тис. гр. од.,
- заробітна платня управлінського персоналу – 150 тис. гр. од.,
- орендна платня – 12 тис. гр. од.,
- витрати на рекламу – 15 тис. гр. од.

Визначити розмір витрат за категоріями.

Варіант 3. Тема: Основи аналізу взаємодії попиту та пропозиції

Теоретична частина

План

1. Попит і пропозиція як характеристики ринку.
2. Ринкова рівновага (аналітичне, графічне і логічне пояснення).
3. Механізм відновлення рівноваги.

Практична частина

Задача

За наведеними у таблиці даними обчисліть TR, сукупні, змінні та загальні середні витрати. Визначте, що має робити фірма: збільшити чи зменшити випуск продукції або припинити виробництво?

Таблиця

P	Q	TR	TC	FC	VC	ATC	AVC	MC
5	1000			150			2,5	2,0

Варіант 4. Тема: Ринкова рівновага й проблема її сталості

Теоретична частина

План

1. Ринкова рівновага (логічне, графічне, аналітичне пояснення).
2. Сталість рівноваги. Вплив податків і дотацій на стан рівноваги (логічне і графічне пояснення).
3. Випадки, коли рівновага відсутня у позитивній частині всіх координат.
4. Випадки, коли рівновага має місце більш ніж в одній точці.

Практична частина

Задача

Підприємець, який організував виробництво зошитів, орендує приміщення за 200 гр. од. на місяць і використовує власні засоби виробництва вартістю 15 тис. гр. од., які повністю втрачають свою вартість за рік. Коли він працював продавцем у магазині технічних товарів, його заробітна плата становила 250 гр. од. на місяць. Займаючись бізнесом, він став отримувати дохід 25 тис. гр. од. на місяць. Які зовнішні витрати та економічний прибуток?

Варіант 5. Тема: Теорія граничної корисності й поведінка споживача

Теоретична частина

План

1. Свобода вибору і суверенітет споживача.
2. Загальна й гранична корисність, їх графічний аналіз. Закон спадної граничної корисності.
3. Функція корисності, її модифікація.

Практична частина

Задача

Постійні витрати фірми складають 40 грн., змінні наведено у таблиці. Визначити загальні, середні (постійні, змінні, загальні) та граничні витрати.

Таблиця

Обсяг виробництва (одиниць)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змінні витрати (гр.од.)	20	60	80	100	140	200	260	300	400	480

Варіант 6. Тема: Теорія споживчої поведінки

Теоретична частина

План

1. Загальна, гранична корисність і обґрунтування закону попиту.
2. Закони Госсена, їх використання в теорії споживчої поведінки.
3. Поняття “рівновага споживача”. Припущення в теорії споживання.

Практична частина

Задача

Попит та пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 50 - 0,5 p ; Q_S = 0,5 + 5 p.$$

Визначити рівноважну ціну та рівноважний обсяг продажу.

Як зміниться ситуація на ринку даного товару, якщо буде встановлена фіксована ціна: а) $P_1 = 6$ гр. од.; б) $P_2 = 3$ гр. од. ?

Проаналізуйте ситуації на ринку графічно.

Варіант 7. Тема: Кардиналістський (кількісний) підхід до визначення рівноваги споживача

Теоретична частина

План

1. Споживчий вибір. Рівновага споживача.
2. Корисність: загальна й гранична, їх графіки. Зважена гранична корисність.
3. Визначення рівноваги споживача, її умови за кількісною теорією корисності. Другий закон Госсена.

Практична частина

Задача

Попит та пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 29 - 2 p ; Q_S = 2 p - 7.$$

Визначити параметри рівноваги на даному ринку.

Припустимо, що введено потоварний податок, який сплачує виробник у розмірі 2 гр. од. Визначити ціну з податком, ціну без податку, обсяг продажу, величину надходжень до бюджету (суму податкових надходжень) та частки в них споживача й виробника.

Варіант 8. Тема: Ординалістський (порядковий) підхід до визначення споживчої рівноваги

Теоретична частина

План

1. Споживчий вибір. Поняття «рівновага споживача».
2. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.

3. Криві байдужості, їх властивості. Карта байдужості.
4. Бюджетна лінія: поняття і використання в ординалістській концепції.

Практична частина

Задача

Попит і пропозиція на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 7 - p ; Q_S = 2p - 2 .$$

Визначити параметри рівноваги на даному ринку.

Припустимо, що держава субсидує виробництво даного товару у розмірі 1 гр. од. за кожну вироблену одиницю продукції. Визначити ціну з субсидією, обсяг продажу, величину виплат з бюджету.

Варіант 9. Тема: Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Теоретична частина

План

1. Зміна оптимального стану споживача як результат зміни доходу. Криві «доход–споживання». Криві й закон Енгеля.
2. Криві «ціна-споживання» і виведення кривих попиту.
3. Ефект доходу і ефект заміщення. Парадокс Гіффена.
4. Надлишок споживача: поняття, утворення. Сукупний надлишок.

Практична частина

Задача

Визначити коефіцієнти еластичності попиту (точкові та дуговий) за ціною, якщо попит задано аналітично: $Q_D = 200 - 2p$; $P_1 = 40$ гр. од., $P_2 = 70$ гр. од.

Варіант 10. Тема: Концепція еластичності попиту

Теоретична частина

План

1. Поняття «еластичність попиту». Фактори й ступені еластичності попиту.
2. Методика визначення цінового коефіцієнта еластичності попиту.
3. Методика визначення коефіцієнта еластичності попиту за доходом. Критерії його значень для «нормальних» і «неякісних» товарів.
4. Сутність перехресної еластичності попиту, її коефіцієнт. Практичне використання в обґрунтуванні цінової політики виробників (продавців).

Практична частина

Задача

На ринку певного товару функціонують три великі фірми, частки яких становлять відповідно $K_1 = 50\%$, $K_2 = 30\%$, $K_3 = 15\%$. Частки інших 97 фірм становлять 5%. Визначити ступень концентрації ринку, використавши індекс

Херфіндаля – Хіршмана.

Варіант 11. Тема: Ринковий попит. Еластичність попиту

Теоретична частина

План

1. Сутність поняття «попит». Закон попиту.
2. Ринковий попит: поняття і методика визначення.
3. Еластичність попиту, її фактори, ступені та коефіцієнт.

Практична частина

Задача

Фірма функціонує в умовах досконалої конкуренції. Функція її загальних витрат має вигляд: $TC = 500 + 4Q + 0,25Q^2$. Визначити точку рівноваги фірми та максимальний прибуток, якщо лінія попиту задана аналітично:

$$Q_D = 152 - 0,5p.$$

Варіант 12. Тема: Мікроекономічна модель підприємства

Теоретична частина

План

1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин.
2. Мотивація поведінки підприємства. Фактори часу і періоди функціонування підприємства.
3. Підходи до класифікації видів підприємств (залежно від форми власності; кількості працюючих та обсягу валового доходу; від реалізації продукції; за структурною організацією; залежно від способу утворення та формування статутного фонду).

Практична частина

Задача

Функція пропозиції: $Q_s = 0,9p - 100$.

Визначити коефіцієнт еластичності пропозиції, якщо $P_1 = 1000$ гр. од., а $P_2 = 500$ гр. од.

Варіант 13. Тема: Теорія виробництва, виробнича функція

Теоретична частина

План

1. Виробнича функція: поняття та модифікації.
2. Ізокванта виробничої функції, її властивості. Карта ізоквант.
3. Заміщення факторів виробництва: поняття, умови. Ізокоста виробничої функції.
4. Віддача від масштабу. Еластичність масштабу і її взаємозв'язок з еластичністю виробництва.

Практична частина

Задача

Задано показники еластичності попиту за ціною ($-0,7$) та за доходом ($1,8$). Передбачається, що у майбутньому зростуть доходи на 8% , а ціни на 5% . Якою буде загальна зміна попиту на даний товар?

Варіант 14. Тема: Теорія виробництва і граничних продуктів

Теоретична частина

План

1. Виробничий процес, його складові. Виробнича функція та економічна ефективність виробництва.
2. Загальний, середній та граничний продукти, їх динаміка.
3. Поняття виробничої функції, її властивості.

Практична частина

Задача

Постійні витрати фірми складають 7 гр. од., змінні наведено у таблиці. Визначити загальні, середні (постійні, змінні, загальні) та граничні витрати.

Обсяг виробництва (одиниць)	1	2	3	4	5	6	7	8
Змінні витрати (гр.од.)	10	30	60	90	120	160	180	240

Варіант 15. Тема: Витрати виробництва

Теоретична частина

План

1. Витрати виробництва: економічний та бухгалтерський підходи до визначення.
2. Загальні, середні й граничні витрати виробництва.
3. Закон спадної віддачі й динаміка витрат.

Практична частина

Задача

Перехресна еластичність попиту між рисом і гречкою становить $0,16$.

Що відбудеться, якщо ціна рису зросте на 10% ? Як зміниться ситуація на ринку, якщо ціна на гречку зменшиться на 5% ? Проілюструйте ситуації графічно.

Варіант 16. Тема: Витрати виробництва і випуск продукції

Теоретична частина

План

1. Функція витрат і рівновага виробника.
2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
3. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.

Практична частина

Задача

Еластичність за доходом на ювелірні вироби дорівнює 5. На скільки збільшиться попит на ювелірні вироби, якщо дохід споживача збільшився на 5%. Як відреагує попит на зменшення доходу? Проілюструйте ситуації графічно.

Варіант 17. Тема: Ринкова пропозиція. Еластичність пропозиції

Теоретична частина

План

1. Сутність поняття “пропозиція”. Закон пропозиції, його аргументація.
2. Ринкова пропозиція: поняття, методика визначення (аналітичний і графічний аналіз).
3. Еластичність пропозиції. Методика визначення коефіцієнта еластичності пропозиції.

Практична частина

Задача

Функція загальних витрат монополіста має вигляд $TC = 100 + 3Q$, а зворотна функція попиту $P = 200 - Q$. Якщо монополіст випускає 20 одиниць продукції на місяць, яким буде його загальний дохід?

Варіант 18. Тема: Теорія ринкових структур

Теоретична частина

План

1. Ринкова структура: поняття, класифікація.
2. Кількісні методи оцінки структури ринку (індекс концентрації, індекс Херфіндаля–Хіршмана, індекс Лінда, індекс Лернера та ін.)
3. Загальна характеристика основних типів ринкових структур.

Практична частина

Задача

Припустимо, що фірма повністю монополізувала виробництво певного товару.

Наступна інформація відображає стан фірми:

$$MR = 1000 - 20 Q$$

$$TR = 1000 Q - 10 Q^2$$

$$MC = 100 + 10 Q$$

Скільки товару буде продано і за якою ціною, якщо: фірма функціонує в умовах монополії.

Варіант 19. Тема: Поведінка фірми в умовах досконалої (чистої) конкуренції

Теоретична частина

План

1. Характеристика ринку чистої конкуренції.

2. Рівновага конкурентної фірми в короткостроковому періоді.
3. Довгострокова рівновага конкурентної фірми.
4. Чиста конкуренція та ефективність.

Практична частина

Задача

На околиці мешкають дві родини. Попит першої родини на освітлення околиці $Q_{D1} = 15 - p$, а попит другої – $Q_{D2} = 15 - 2p$. Граничні витрати на виробництво електроенергії становлять 5 грошових одиниць.

Визначити:

1. Функцію попиту на освітлення околиці.
2. Суспільно оптимальний обсяг освітлення околиці.

Варіант 20. Тема: Поведінка фірми в умовах монополії

Теоретична частина

План

1. Основні риси чистої монополії.
2. Монополія у короткостроковому періоді. Дискримінаційна поведінка монополії.
3. Оптимум монополії у довгостроковому періоді: три варіанти (графічне і логічне пояснення).
4. Економічні наслідки монополізму.

Практична частина

Задача

Попит і пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 60 - 0,3 p; \quad Q_S = 0,7 p.$$

Визначити рівноважну ціну та рівноважний обсяг продажу.

Як зміниться ситуація на ринку даного товару, якщо буде встановлена фіксована ціна: а) $P_1 = 30$ гр. од.; б) $P_2 = 63$ гр. од. ?

Проаналізуйте ситуації на ринку графічно.

Варіант 21. Тема: Поведінка фірми в умовах монополістичної конкуренції

Теоретична частина

План

1. Характеристика монополістичної конкуренції. Диференціація продукту.
2. Аналіз поведінки фірми в умовах монополістичної конкуренції в довгостроковому періоді.
3. Монополістична конкуренція в довгостроковому періоді.
4. Монополістична конкуренція та ефективність.

Практична частина

Задача

Попит і пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 600 - 100p ; Q_S = 150 + 50p.$$

Визначити рівноважну ціну та рівноважний обсяг продажу. Припустимо, що на даний товар введено потоварний податок у розмірі 1 гр. од. на одиницю товару. Визначити: ціну бруто, ціну нетто, обсяг продажу, величину податкових надходжень до бюджету та частки в них виробника й споживача.

Варіант 22. Тема: Поведінка фірми в умовах олігополії

Теоретична частина

План

1. Олігополія, її ознаки.
2. Моделі олігопольної поведінки, їх характеристика.
3. Оцінка економічної ефективності олігополії.

Практична частина

Задача

Попит і пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 14 - 2p ; Q_S = 4p - 16$$

Визначити рівноважну ціну та рівноважний обсяг продажу. Припустимо, що виробництво даного товару субсидується з бюджету (С = 3 гр. од.). Якими є наслідки даного рішення? Визначити величину виплат з бюджету.

Варіант 23. Тема: Ринок факторів виробництва

Теоретична частина

План

1. Теорія граничної продуктивності й попит на ресурси. Утворення похідного попиту.
2. Зміни в попиті на ресурси. Еластичність попиту на ресурси.
3. Оптимальне співвідношення ресурсів.

Практична частина

Задача

Визначити індекс Лінда для: а) двох фірм, якщо їхні частки на ринку певного товару становлять: $K_1 = 50\%$, $K_2 = 20\%$;

б) трьох фірм, якщо їхні частки на ринку певного товару становлять :

$$K_1 = 35\% , K_2 = 30\% , K_3 = 25\% .$$

Варіант 24. Тема: Ринок праці

Теоретична частина

План

1. Праця як фактор виробництва, її мобільність.

2. Попит і пропозиція праці.
3. Заробітна плата на конкурентних ринках праці. Диференціація ставок зарплати.
4. Інвестиції у людський капітал.

Практична частина

Задача

Попит і пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 7 - p; \quad Q_S = 2p - 5$$

Визначити рівноважну ціну та рівноважний обсяг продажу. Проаналізуйте ситуацію на ринку даного товару (аналітично і графічно), якщо буде встановлена фіксована ціна: а) $P_1 = 3$ гр. од.; б) $P_2 = 5$ гр. од.

Варіант 25. Тема: Ринок капіталів

Теоретична частина

План

1. Ринок фінансового капіталу та його рівновага. Модель міжчасового вибору.
2. Пропозиція реального (фізичного) капіталу.
3. Попит на послуги основного капіталу та рівновага в різних типах ринкових структур.

Практична частина

Задача

На основі даних таблиці визначити загальну корисність. Побудуйте графіки TU та MU та визначте загальну користь, яку отримує споживач від споживання усього набору благ.

Одиниць товару А	1	2	3	4	5	6	7
MUA (ютілей)	12	10	8	6	2	0	-5
MUB (ютілей)	8	6	4	2	0	-2	-4

Варіант 26. Тема: Ринок природних ресурсів

Теоретична частина

План

1. Земля як економічний ресурс: зміст, структура та особливості.
2. Ціноутворення на відновлювані та невідновлювані природні ресурси.
3. Ринок землі та земельна рента. Орендна плата за землю. Ціна землі.
4. Альтернативне використання землі й витрати.

Практична частина

Задача

Попит та пропозицію на ринку певного товару задано аналітично:

$$Q_D = 10 - p; \quad Q_S = 2p - 5$$

Визначити рівноважну ціну та рівноважний обсяг продажу. Припустимо,

що на даний товар введено потоварний податок у розмірі 1,5 гр. од. з одиниці товару. Визначити: ціну брутто, ціну нетто, обсяг продажу, величину податкових надходжень та частки в них споживача й виробника.

Варіант 27. Тема: Загальна рівновага конкурентних ринків

Теоретична частина

План

1. Аналіз загальної рівноваги, її етапи.
2. Система рівнянь загальної рівноваги Л. Вальраса. Закон Вальраса.
3. Загальна рівновага за Парето.
4. Загальна ефективність конкурентних ринків (при обміні, у виробництві, на ринку товарів).

Практична частина

Задача

Споживач має намір витратити на купівлю товарів X та Y 320 гр. од. Ціни товарів відповідно становлять 16 гр. од. та 8 гр. од. Записати рівняння бюджетної лінії та намалювати її. Як зміниться положення бюджетної лінії та її рівняння, якщо ціни товарів зростуть на 10 %. Визначити три точки лінії попиту на товар X та намалювати її.

Варіант 28. Тема: Загальна ринкова рівновага, її моделі

Теоретична частина

План

1. Засади аналізу ринкової рівноваги.
2. Неокласична модель загальної рівноваги (модель без виробництва; модель із виробництвом).
4. Кейнсіанський підхід до загальної рівноваги.

Практична частина

Задача

Визначити надлишок споживача, використавши дані таблиці, якщо ціна товару становить 40 гр. од.

Кількість одиниць товару (шт.)	1	2	3	3	5
МУ, виражена у гр. од.	100	80	60	40	20

Варіант 29. Тема: Рівновага та ефективність ринкової системи

Теоретична частина

План

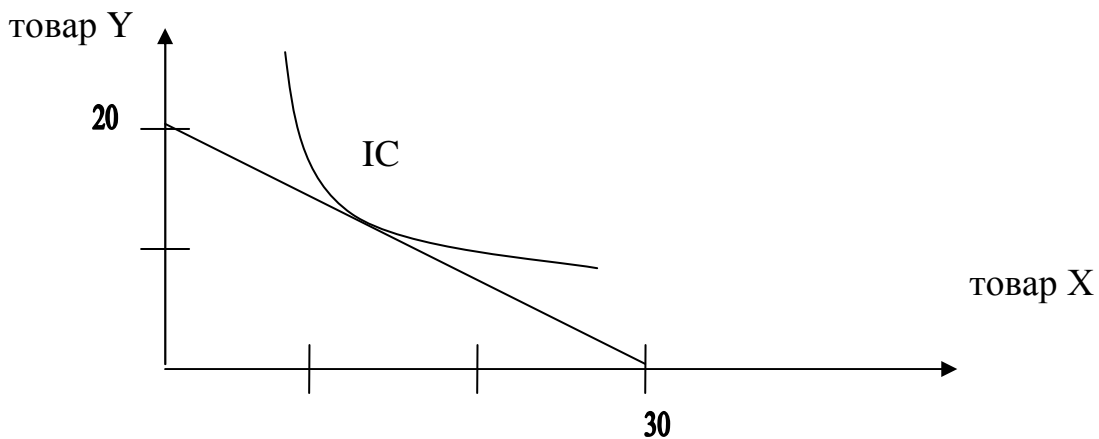
1. Часткова й загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку.
2. Діаграма Еджуорта. Крива ефективності виробництва.

3. Теорія загальної рівноваги й політика економічного добробуту.
Критерії оцінки добробуту. Перша та друга теореми економіки.

Практична частина

Задача

На графіку зображено криву байдужості та бюджетну лінію певного споживача. Визначити дохід споживача, якщо ціна товару X становить 8 гр. од. Якою є ціна товару Y? Як зміниться положення бюджетної лінії при $P_x = 10$ гр. од.? Записати рівняння двох бюджетних ліній, визначивши їх нахил.

Варіант 30. Тема: Інституціональні аспекти ринкового господарювання

Теоретична частина

План

1. Зовнішні ефекти й зовнішні витрати.
2. Суспільні блага та ефективність.
3. Оптимізація суспільного вибору. Економічна оцінка суспільних проектів.

Практична частина

Задача

Припустимо, що споживач має фіксований дохід 28 гр. од. Він купує два товари (товар А та В), ціни яких відповідно $P_A = 2$ гр. од., $P_B = 4$ гр. од. Визначити рівноважний набір товарів А та В, використовуючи дані про граничну корисність товарів, які наведені у таблиці.

Одиниць товару А	1	2	3	4	5	6	7
MU_A (ютілей)	10	8	7	6	5	4	3
Одиниць товару В	1	2	3	4	5	6	7
MU_B (ютілей)	28	24	20	16	12	8	4

Вибір тем контрольних робіт залежить від двох останніх цифри залікової книжки:

Дві останні цифри залікової книжки	Цифра для вирахування	Номер теми
01–30	–	1–30
31–60	30	1–30
61–90	60	1–30
91–99	90	1–9
00	–	10

4 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору.
2. Предмет і функції мікроекономіки.
3. Загальна та гранична корисність. Аналітичний та графічний аналіз.
4. Закони Госсена, їх значення в теорії споживання.
5. Кардиналістський (кількісний) підхід до визначення рівноваги споживача.
6. Ординалістська (порядкова) теорія корисності.
7. Реакція споживача на зміни доходу та цін. Криві Енгеля.
8. Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена.
9. Попит (логічне, аналітичне та графічне пояснення). Закон попиту та його фактори.
10. Еластичність попиту. Фактори та ступені еластичності попиту.
11. Коефіцієнти еластичності попиту. Методика їх обчислення.
12. Пропозиція. Крива пропозиції. Фактори пропозиції. Закон пропозиції.
13. Еластичність пропозиції, її фактори та коефіцієнт.
14. Ринкова рівновага, її сталість та механізм відновлення. Вплив податків та субсидій на стан рівноваги.
15. Виробництво та виробнича функція.
16. Закон спадної граничної продуктивності.
17. Заміщення факторів виробництва. Віддача від масштабу.
18. Закон спадної віддачі та динаміка витрат.
19. Ізокванта та ізокоста виробничої функції. Рівновага виробника.
20. Загальний, середній, граничний продукт (логічне та графічне пояснення).
21. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
22. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
23. Ринкова структура: поняття та класифікація.
24. Кількісні методи оцінки структури ринку (коефіцієнт концентрації, Н-індекс, індекс Лінда, індекс Лернера та ін..).
25. Загальна характеристика ринку досконалої (чистої) конкуренції, її ознаки та умови.
26. Рівновага конкурентної фірми у короткостроковому періоді.
27. Визначення рівня виробництва за яким конкурентна фірма отримує максимальний прибуток (Принцип зіставлення TR та TC. Принцип

зіставлення MR та MC).

28. Доцільність продовження або припинення виробництва для конкурентної фірми у короткостроковому періоді.
29. Довгострокова рівновага конкурентної фірми.
30. Чиста конкуренція та ефективність.
31. Ознаки та умови чистої монополії.
32. Чиста монополія у короткостроковому і довгостроковому періодах.
33. Дискримінаційна поведінка монополії.
34. Економічні наслідки монополізму.
35. Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Диференціація продукту. Фактори диференціації.
36. Аналіз поведінки фірми у короткостроковому і довгостроковому періодах за умов монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція та ефективність.
37. Олігополія: сутність, основні риси.
38. Основні моделі олігопольної поведінки. Оцінка економічної ефективності олігополії.
39. Ринок факторів виробництва. Утворення похідного попиту. Теорія граничної продуктивності та попиту на ресурси. Оптимальне співвідношення ресурсів.
40. Ціноутворення на ринку ресурсів (визначення заробітної плати, економічної ренти).
41. Ціноутворення на ринку ресурсів (визначення позикового процента, підприємницького доходу).
42. Аналіз загальної рівноваги. Діаграми Еджуорта як відображення ефективності обміну і виробництва. Крива ефективності виробництва.
43. Умови ефективного розподілу ресурсів. Парето-оптимальний розподіл. Інші критерії оптимальності.
44. Зовнішні ефекти та зовнішні витрати.
45. Суспільні блага та ефективність.

5 ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- виконання і захист контрольної роботи;
- складання екзамену.

Оцінку знань слухачів з дисципліни здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу, що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті відповідно до його форми (лекційної, практичної). Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним Планом з дисципліни передбачено складання екзамену. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовки слухача до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи слухача протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота слухачів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS. При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (тестування). Поточний контроль проводиться у письмовій формі по закінченні кожного зі змістових модулів після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і проведені практичні завдання в межах кожного із змістових модулів.

Порядок і критерії оцінювання тестового контролю знань, навичок та вмінь студентів

Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу.

Тестові завдання закритої форми

Тест-завдання закритої форми різняться за принципами побудови і відповідно мають різні оцінювальні бали.

Прості альтернативні тест-завдання використовують для грубої

перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі й передбачають наявність двох варіантів організації відповіді типу «так – ні»; «правильно – неправильно» тощо. Оцінюються в 1 бал.

Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь складна, ніж відповідь типу «так–ні». Їх доцільно використовувати під час перевірки умінь вільно орієнтуватися у групі схожих понять, явищ, процесів тощо. Оцінюються в 1 бал.

Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції доцільно використовувати для перевірки повноти знань і умінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, можливо правильною, найбільш правильною, найбільш повною, що частіше трапляється. У зв'язку з цим у запитальній частині завдань використовують вирази типу «як правило», «зазвичай», «частіше за все», «головна причина», «найчастіше». Оцінюються в 2 бали.

Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності, використовуються для перевірки знань та умінь, якщо відповіді побудовані за принципом циклічності. Оцінюються в 2 бали.

Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи передбачають, що після запитання, яке є незакінченим твердженням, фрагментом, ситуацією тощо, надається п'ять (два, три) відповідей, і серед них необхідно обрати одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь. Оцінюються в 2 бали.

Тестові завдання на відповідність та асоціативні зв'язки дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. Оцінюються одна правильна відповідь в 1 бал.

Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку) рекомендуються для перевірки умінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. Виконання таких завдань передбачає аналіз запропонованого матеріалу, його синтез та вміння зробити висновки. У разі аналізу запропонований для тестування матеріал поділяють на окремі частини і визначають їхні взаємовідносини; у разі синтезу окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в одне ціле. Оцінюються в 5 балів.

Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями «правильно-неправильно» використовуються у ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними, не мають жодних відтінків і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоновані запитання існує декілька правильних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

Завдання цього типу містять основу, до якої, як правило, пропонується чотири пронумеровані відповіді. Така основа може бути у формі твердження, фрагмента тексту, ілюстрації тощо. Відповіді повинні бути тільки правильними або тільки неправильними (на відміну від тестових завдань з однією найбільш правильною відповіддю). В інструкції наведено правило вибору відповіді. Оцінюються в 5 балів.

Тестові завдання на визначення причиннової залежності використовуються з метою перевірки розуміння певної причиннової залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником «тому, що», є повним і чітко сформульованим реченням. При виконанні такого завдання спочатку необхідно визначити правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а тільки потім, якщо обидва твердження правильні, визначити, правильна чи неправильна причиннова залежність між ними. Оцінюються такі тест завдання в 5 балів.

Тест-задачі передбачають перевірку навичок практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.

Тестові завдання відкритого типу

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Вони не мають запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. За змістом тестові завдання відкритого типу являють собою твердження з невідомою змінною. Оцінюються – в 1 бал - одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо.

Умовою допуску до екзамену є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями, виконання і захист контрольної роботи.

Екзамен здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами, що містять два теоретичні питання і задачу. Екзаменаційні відповіді за білетами оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Базілінська, О. Я. Мікроекономіка : навч. посіб./О. Я. Базілінська, О. В. Мініна; за ред. О. Я. Базілінської; М-во освіти і науки України. - 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2005. – 352 с.
2. Гальперин, В. М. Микроэкономика: учеб. пособ. / В. М. Гальперин, С. М. Игнатъев, В. И. Моргунов. – СПб.: Экономическая школа, 2006. – 494 с.
3. Гронтковська, Г. Е. Мікроекономіка : практикум: навч. посіб./ Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - 3-те вид., стер. – К. : ЦУЛ, 2010. – 417 с.
4. Задоя, А. О. Мікроекономіка. Курс лекцій: навч. посіб. / А. О. Задоя; М-во освіти і науки України. – К.: Знання, 2001. - 211 с.
5. Косік, А. Ф. Мікроекономіка : навч. посіб. / А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтковська. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2008. – 438 с.
6. Лісовицький, В. М. Мікроекономіка : навч. посіб. / В. М. Лісовицький. – 3-те вид., перероб. і доп. – К. : КОНДОР, 2007. - 164 с.
7. Макконнелл К. Р. Экономикс: пер. с англ. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. – М. : Инфра-М, 2003. – 940 с.
8. Мікроекономіка: підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай; за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид. перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. – 679 с.
9. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай; за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2010. – 490 с.
10. Мікроекономіка і макроекономіка : підруч. : у 2-х ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; за заг. ред. С. Будаговської. - 4-е вид. - К. : Основи, 2007. – 517 с.
11. Нуреев, Р. М. Курс микроэкономики: учебник / Р. М. Нуреев. - 2-е изд., изм. - М. : Норма, 2008. – 576 с.
12. Овчинников, Г. П. Микроэкономика: конспект лекций / Г. П. Овчинников. – СПб.: Издательство Михайлова В. А., 2000. – 76 с.
13. Піндайк, Р. С. Мікроекономіка: пер. з англ. / Р. С. Піндайк Д. Л. Рубінфелд. – Київ: Основи, 1996. – 646 с.
14. Програма і робоча програма навчальної дисципліни „Мікроекономіка” (для слухачів другої вищої освіти факультету післядипломної освіти і заочного навчання спеціальностей 7.050106 «Облік і аудит» і 7. 050107 – «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Н. М. Сіренко, К. О. Кожокіна – Х. : ХНАМГ, 2010. – 23 с.
15. Сборник задач по микроэкономике. К «Курсу микроэкономики» Р. М. Нуреева / Р. М. Нуреев, Д. В. Акимов, А. В. Аносова и др.; под общ. ред.
16. Р. М. Нуреева. – М.: Норма, 2004. – 432 с.
17. Селищев, А. С. Микроэкономика: учебник / А. С. Селищев.– СПб. : Питер, 2005. – 448 с.
18. Селищев, А. С. Практикум по микроэкономике: учеб. пособ. / А. С. Селищев. – СПб. : Питер, 2006. – 208 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І
ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
з дисципліни

«МІКРОЕКОНОМІКА»

(для слухачів другої вищої освіти
спеціальностей 7.03050901 «Облік і аудит» і
7.03050401 «Економіка підприємства»)

Укладачі **ТИМОФІЄВА** Світлана Борисівна
ОСТРОВСЬКИЙ Ігор Анатолійович

Відповідальний за випуск *А. Є Ачкасов*

Редактор *О. В. Тарасюк*

Комп'ютерне верстання *О. А. Балашова*

План 2011, поз. 633М

Підп. до друку 31.01.2012
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60 x 84/16
Ум. друк. арк. 2,9
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011 р.